

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

_____ Ячменіхін К.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ
другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Освітня програма **Історія та археологія**

2025 – 2026 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року.

Розробник: **Ципляк Наталія Олегівна**, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, кандидат історичних наук, доцент

Мова навчання – українська.

Погоджено гарантом освітньої програми « *Історія та археологія* »

«29» серпня 2025

_____

Олена СТІЛЮК

Мета навчальної дисципліни

Метою курсу «Історія країн Центрально-Східної Європи другої половини ХХ – початку ХХІ ст.» є формування у студентів цілісного уявлення про основні тенденції політичного, соціально-економічного та культурного розвитку країн регіону в умовах холодної війни, постсоціалістичних трансформацій і євроінтеграційних процесів; розвиток навичок аналізу історичних процесів, критичного осмислення джерел і сучасних інтерпретацій, а також уміння застосовувати набуті знання у професійній та науковій діяльності.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	3,5	3,5
Кількість годин:	105	105
- лекції	26	10
- практичні / семінарські	20	8
- лабораторні	-	-
- індивідуальні завдання	-	-
- самостійна робота студента	59	87

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова.

Передумови для вивчення дисципліни

Опанування дисципліни передбачає наявність знань із курсів всесвітньої історії, історії України та міжнародних відносин. Студенти повинні володіти базовими навичками роботи з історичними джерелами, науковою літературою, вмінні аналізувати історичні події та процеси, а також мати сформовані компетентності критичного мислення й академічного письма.

Очікувані результати навчання

У процесі вивчення дисципліни передбачається формування у студентів наступних *компетентностей (загальних та спеціальних (фахових))*:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

СК 13. Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення.

СК 14. Здатність визначати загальні закономірності та особливості історичного розвитку країн світу, визначати місце історії України у контексті світової історії.

Навчальна дисципліна сприятиме досягненню таких **програмних результатів навчання**:

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки детальні знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 15. Застосовувати набуті спеціальні компетентності на широкому громадсько-політичному та суспільному рівнях, аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разо м	у тому числі				
		л	пр	ла б.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль I. Країни Центрально-Східної Європи в роки II Світової війни												
Тема 1. Країни ЦСЄ напередодні II Світової війни.	4	2				2	2					2
Тема 2. Країни ЦСЄ в роки II Світової війни.	6	2				4	12	2				10
Тема 3. Наслідки II Світової війни для країн ЦСЄ	6	2	2			2	7		2			5
Разом за змістовим модулем 1	16	6	2			8	21	2	2			17
Змістовий модуль II. Країни Центрально-Східної Європи між тоталітаризмом і демократією												
Тема 4. Польща у 1945 – 1989 рр.	4	2				2	7	2				5
Тема 5. Чехословаччина у 1945 – 1989 рр.	4	2				2	10					5
Тема 6. Угорщина у 1945 – 1989 рр.	4	2				2						5
Тема 7. Болгарія у 1945 - 1989 рр.	4	2				2	10					5

Тема 8. Румунія у 1945 – 1989 рр.	4	2				2						5
Тема 9. Югославія у 1945 - 1990 рр.	8	4				4	7		2			5
Тема 10. Албанія у 1945 – 1989 рр.	4	2				2	7	2				5
Тема 11. Демократичні революції і розвиток незалежних держав	2	2				2						
Разом за змістовим модулем 2	36	18				18	41	4	2			35
Змістовий модуль III. Сучасна історія країн Центрально-Східної Європи												
Тема 12. Республіка Польща у 1989-2020-х рр.	4		2			2	4	2	2			
Тема 13. Чехія і Словаччина у 1989-2020-х рр.	6		2			4	5					5
Тема 14. Угорська Республіка у 1989-2020- х рр.	4		2			2	5					5
Тема 15. Республіка Болгарія у 1989-2020-х рр.	4		2			2	5					5
Тема 16. Румунія у 1989-2020-х рр.	4		2			2	5					5
Тема 17. Розпад СФРЮ та поява нових держав.	9		4			5	2		2			
Тема 18. Албанія. 1989-2020- х рр.	4		2			2	5					5
Тема 19. Процеси трансформації у країнах Прибалтики у 1991-2020- х рр.	6					6	5					5
Тема 20. Республіка Молдова. 1991-2020-х рр.	4					4	5					5
Тема 21. Євроінтеграція країн ЦСЄ	8	2	2			4	2	2				
Разом за змістовим модулем 3	53	2	18			33	43	4	4			35
Усього годин	105	26	20			59	105	10	8			87

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Країни Центрально-Східної Європи в роки II Світової війни.

Тема 1. Країни Центрально-Східної Європи напередодні II Світової війни.

Новий поділ Європи. Передумови і початок війни. Міжнародні відносини на початковому етапі. Загострення протиріч між Німеччиною і СРСР. Фашистський

«новий порядок». Окупаційний режим у країнах-сателітах. Початок німецько-радянської війни. Антигітлерівська коаліція.

Тема 2. Країни Центрально-Східної Європи в роки II Світової війни.

Польське суспільство в роки війни. Польській еміграційний уряд. Політика СРСР у польському питанні. Варшавське повстання. Визволення Польщі. Чеські землі і Словаччина під час війни. Політика Німеччини в Богемії і Моравії. Два центри чеської еміграції. Чесько-словацькі стосунки. Словацька держава: устрій і політика. Словацька еміграція. Повстання в Празі. Відновлення Чехословацької республіки. Окупація болгарських земель. Розгортання Руху Опору. Питання Балканської федерації. Вересневий переворот 1944 р. Югославія: окупація і розчленування. Політика Німеччини, Італії, Болгарії та Угорщини на окупованих землях. Партизанський рух. Утворення комуністичних органів влади. Діяльність Тимчасового уряду. Визволення Югославії.

Тема 3. Наслідки II Світової війни для країн Центрально-Східної Європи.

Повоєнне мирне врегулювання. Формування нових кордонів за наслідками Другої світової війни. Розширення сфери впливу СРСР. «Холодна війна»: поняття і генеза проблематики. Початок радянськоамериканського міжнародно-політичного конфлікту (1945-1955 рр.). Період конфронтаційної стабільності (сер. 1950-х - поч. 1970-х рр.). Період міжнароднополітичної розрядки (поч. - кін. 1970-х рр.). Формуванні соціалістичного блоку: РЕВ, Варшавський Договір (мета створення, основні положення, учасники). Двосторонні угоди між країнами «соціалістичного табору».

Змістовий модуль II. Країни Центрально-Східної Європи між тоталітаризмом і демократією.

Тема 4. Польська Республіка після війни: нові кордони, соціально-економічні перетворення та політична боротьба.

Референдум та вибори 1947 р. Операція «Вісла». Становлення комуністичної диктатури. Репресії. Стосунки держави і церкви. Конституція ПНР. Суспільно-політична криза 1956 р. Лібералізація режиму та її обмеження. Економічний розвиток і соціальні зміни. Суспільна свідомість й культурне життя. Суспільно-політична кризи 1968 і 1970 р. Режим Е. Герека. Виникнення і діяльність політичної опозиції. Криза 1980-1981 рр. «Солідарність». Пошуки шляхів виходу з кризи. Воєнний стан. «Ерозія» тоталітарного суспільства. Угода «круглого столу».

Тема 5. Чехословацька Республіка.

Режим "народної демократії". Лютневий переворот 1948 р. і встановлення тоталітарного устрою. Репресії проти опозиції. Чесько-словацькі стосунки. Соціально-економічні зміни. Суспільна свідомість та комуністична ідеологія. "Відлига" і суспільство Чехословаччини. Зростання опозиційних настроїв. Формування ідеології "демократичного соціалізму". "Празька весна" 1968 р. Інтервенція країн Варшавського Договору у Чехословаччину. Московський договір. Репресії проти опозиції. Боротьба з дисидентським рухом. Хартія-77. Чесько- словацька еміграція. Суспільна свідомість. Економічна стагнація. Словацьке питання. Назрівання кризи тоталітарного режиму.

Тема 6. Угорщина у 1945 – 1989 рр.

Становлення комуністичної диктатури в Угорщині. Репресії проти опозиції. Національно-демократичне повстання 1956 р. Особливості соціально-економічного розвитку Угорщини. Спроби ліберальних реформ 1970-80-х років. Суспільна свідомість і культурне життя. Початок демократичної трансформації.

Тема 7. Болгарія у 1945 - 1989 рр.

Політична боротьба у 1940-х роках. Проголошення республіки. Суспільні реформи 1944-1947 рр. Болгаро-югославські суперечності. Становлення тоталітарного устрою. Репресії 1949-1953 рр. Формування режиму Т. Живкова. Спроби реформ 1970-80-х років. Кризові явища, міжетнічні стосунки та «відроджувальний процес». Початок формування опозиції. Суспільна свідомість і культурне життя. Спроби демократизації режиму.

Тема 8. Румунія у 1945 – 1989 рр.

Румунія після війни. Ліквідація монархії. Суспільно-політичні реформи. Репресії. Формування авторитарного режиму Н. Чаушеску. Суспільна свідомість і культурне життя. Зовнішня політика. Стагнація суспільно-політичного життя. Події 1989 р. і крах тоталітарного режиму.

Тема 9. Югославія у 1945 - 1990 рр.

Об'єднана Югославія. Утворення Федеративної Народної Республіки Югославія. Суспільно-політичні реформи. Формування режиму Й. Броз-Тіто. Радянсько-югославський конфлікт 1948 р. і його наслідки. Запровадження та функціонування системи «самоврядного соціалізму». Суспільство Югославії 1950-70-х років. Суспільно-політична криза і реформи 1960-70-х років. Й. Броз-Тіто. Зовнішня політика. Суспільно-політичні процеси 80-х років: економіка і політика. Міжнаціональні стосунки. Проблема Косово. Криза югославської федерації. Інтеграція і дезінтеграція. Початок демократичних перетворень і розпаду Югославії.

Тема 10. Албанія у 1945 – 1989 рр.

Проголошення республіки. Утвердження авторитарного режиму Е.Ходжи. «Ідеологічна та культурна революція» 60-х років. Відступ від реформ і репресії середини 1970-х років. Економічне становище. Демографічні, соціальні і культурні зміни. Зовнішньополітичні орієнтації. Боротьба за владу на зламі 1970 і 80-х років. Албанія у 1980-х роках.

Тема 11. Демократичні революції і розвиток незалежних держав.

Причини, перебіг та наслідки демократичних революцій кінця 1980-х – початку 1990-х років у країнах Центрально-Східної Європи. Процес демонтажу соціалістичних режимів, становлення політичного плюралізму, ринкової економіки та інститутів громадянського суспільства. Формування незалежних держав, їх євроінтеграційні прагнення і виклики трансформаційного періоду.

Модуль III. Сучасна історія країн Центрально-Східної Європи.

Тема 12. Республіка Польща у 1989 – 2020-х рр. Реформування устрою. Економічна трансформація: «шокова терапія». Розстановка політичних сил: два табори. Перетворення і суспільна свідомість. Конституція 1997 р. Зовнішня політика і взаємини з Україною. Польща у міжнародній політиці. Вступ до НАТО. Шлях до ЄС.

Тема 13. Чехія і Словаччина у 1989 – 2020-х рр.

«Оксамитова» революція 1989 р. у Чехословаччині. Суспільні реформи у Чехословаччині. Нова суспільно-політична система. Економічні зміни. Політична криза у Словаччині. Проголошення суверенітету Словаччини. «Мирне розлучення» Чехії і Словаччини.

Чеська Республіка: територія і населення. Державно-політичний устрій. Політичні табори. Економіка і суспільне життя. Люстрації. Зовнішня політика. Вступ до НАТО. Словацька Республіка: територія і населення, кордони, державно-політичний устрій. Політична боротьба. Конфронтація президентської і парламентської влади. Президентські вибори 1999 р. Національне питання. Ринкові реформи. Зовнішня політика, зв'язки з Україною.

Тема 14. Угорська Республіка 1989 – 2020-х рр.

«Тиха революція» та перехід влади до опозиційних сил. зміні керівництва країни, відновленні своєї діяльності політичних партій, рухів. «Круглий стіл» (червень-вересень 1989 р.) та його рішення. Утвердження в країні сучасної європейської демократичної політичної системи. Ринкові реформи урядом Й. Анталла, якими були наслідки їх проведення. Пріоритетні напрямки зовнішньої політики Угорщини. Проблемні питання між Угорщиною і Україною.

Тема 15. Республіка Болгарія.

Відставка Т. Живкова. Трансформація БКП та утворення нових політичних партій. Домовленості «круглого столу» і парламентські вибори 1990 р. Початок економічних реформ. Конституція 1991 р. Союз Демократичних Сил при владі. Декомунізація суспільства. Гальмування ринкових реформ. Фінансова криза 1996-1997 рр. та її політичні наслідки. Уряд Т. Костова. Зовнішня політика і стосунки з Україною.

Тема 16. Румунія на сучасному етапі розвитку.

Повалення тоталітарного режиму у грудні 1989 р. та наслідки будівництва «всебічно розвинутого соціалізму». Яку роль у революційних подіях відіграли румуни-емігранти? Арешт Н. Чаушеску і його дружини. Реакція Світу і самих румун на страту Н. Чаушеску. Прихід до влади нових політичних сил і початок суспільної трансформації. Положення Конституції 1991 р. Зміна режиму восени 1996 р. Процеси творення ринкової економіки та пріоритетні напрями економічного розвитку країни. Основні напрямки зовнішньої політики Румунії. Стосунки Румунії з Україною, договір Румунії з Молдовою. Нормалізація румунсько-угорських відносин.

Тема 17. Розпад СФРЮ та поява нових держав.

Словенська Республіка. Проголошення незалежності Словенії. Військова інтервенція проти Словенії. Державно-політичний устрій. Партії та угруповання. Ринкові реформи. Суспільство та його орієнтації. Взаємини з сусідами. Зовнішня політика Словенії.

Хорватська Республіка. Проблема кордонів і населення. Хорвато-сербський конфлікт і війна. Формування державних органів влади. Демократичні реформи. Стосунки з сусідами. Політична структура суспільства. Вибори 1999 р. Стан і перспективи хорватської економіки. Зовнішня політика Хорватії.

Республіка Македонія: проголошення незалежності, проблема кордонів і міжнародного визнання. Міжнаціональні стосунки. Соціально- господарський розвиток. Політична боротьба. Вибори 1998-1999 рр. та їх наслідки. Відносини з сусідніми країнами та зовнішньополітичні пріоритети.

Боснія і Герцеговина. Референдум 1992 р. Проголошення незалежності. Міжетнічні стосунки і конфлікти. Міжнаціональна війна. Утворення мусульмано-хорватської федерації. Втручання міжнародного співтовариства. Дейтонські угоди. Федералізація Боснії і Герцеговини. Основні риси суспільно-політичного розвитку. Боснія і Герцеговина на міжнародній арені.

Сербія і Чорногорія у 1991 – 2020-х рр. Створення і розвиток Союзної Республіки Югославія. Сербо-чорногорська федерація та її державно- політичний

устрій. Сербська домінація. Режим С.Мілошевича. Формування і діяльність опозиції. Ринкові реформи. Суспільні орієнтації сербів і чорногорців. Етнічні чистки у Косово. Сербо-албанський конфлікт і втручання НАТО. Запровадження міжнародного контролю в Косово. Сербо-чорногорські суперечності. Переворот 2000 р. Міжнародні позиції і зовнішня політика СРЮ.

Тема 18. Албанія.

Початок демократичних процесів. Комуністи при владі. Утворення нових політичних партій. Перемога опозиції у 1992 р. Правління Демократичної партії. Криза 1997 р. Міжнародне втручання, стабілізація обстановки в країні. Конституція 1998 р. Економічні реформи. Міжнародне становище.

Тема 19. Процеси трансформації у країнах Прибалтики у 1991 – 2020 х рр. Естонська Республіка: демократичні перетворення. Формування ринкової економіки. Проблема національних меншин. Суспільна свідомість. Взаємини з країнами Балтії. Естонія у міжнародних відносинах. Латвійська Республіка на шляху демократичних перетворень. Суспільство та економіка. Міжнаціональні стосунки. Зовнішня політика і міжнародне становище. Литовська Республіка: перші здобутки незалежності. Національна політика. Зовнішня політика Литви, взаємини з сусідами.

Тема 20. Республіка Молдова.

Проголошення незалежності. Політичні процеси і конфлікт у Придністров'ї. Суспільні реформи. Спроби врегулювання Придністровського конфлікту. Економічне становище. Зовнішня політика.

Тема 21. Євроінтеграція країн ЦСЄ

Передумови, етапи та особливості євроінтеграційних процесів у країнах Центрально-Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Підготовка до вступу в Європейський Союз і НАТО, проведення політичних та економічних реформ відповідно до європейських стандартів. Наслідки інтеграції для внутрішнього розвитку держав і їх ролі в сучасній європейській політиці.

Методи навчання

У викладанні дисципліни «Історія країн Центрально-Східної Європи другої половини ХХ – початку ХХІ ст.» застосовуються словесні, практичні, дослідницькі та проблемно-орієнтовані методи навчання. Лекції (оглядові, тематичні, проблемні) і бесіди забезпечують засвоєння теоретичного матеріалу та формування цілісного бачення історичних процесів. Практичні заняття

передбачають підготовку доповідей, презентацій, участь у дискусіях, аналіз історичних джерел і карт, виконання творчих завдань. Дослідницький підхід реалізується через самостійну роботу студентів із науковою літературою та підготовку міні-досліджень. Проблемний виклад і інтерактивні методи (дебати, кейси, рольові ігри) сприяють розвитку критичного мислення, уміння аргументувати власну позицію та аналізувати дискусійні питання історії регіону.

Форми та методи контролю навчальних досягнень

Поточний контроль: усне опитування, участь у семінарських заняттях і дискусіях, оцінювання доповідей і презентацій, виконання письмових і творчих завдань, тестування.

Підсумковий контроль: екзамен.

Розподіл балів за темами:

		Поточне оцінювання та самостійна робота																				Підсумковий екзамен	Сума		
		ЗМ 1					ЗМ 2						ЗМ 3												
Тема		Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	Т 19	Т 20	Т 21	25	100	
Бали		2	3	5	2	2	2	2	2	2	2	3	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5			5

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D		
60 – 67	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

№	Назва теми	Питання до самостійної роботи	Кількість годин
1.	Країни Центрально-Східної Європи в роки II Світової війни	1. Участь СРСР у ліквідації незалежності Польщі. 2. Рухи опору в Югославії в роки другої світової війни.	8
2.	Країни Центрально-Східної Європи між тоталітаризмом і демократією.	1. Операція «Вісла». 2. Поляки у СРСР. 3. Стосунки держави і церкви в Польщі. 4. Репресії проти опозиції в Чехословаччині. 5. «Хартія 77». 6. Болгаро-югославські суперечності. 7. Репресії 1949-1953 рр. в Болгарії. 8. Радянсько-югославський конфлікт 1948 р. і його наслідки. 9. Проблема Косово. 10. Конфлікт «Сталін-Тіто». 11. Фактори, які сприяли дезінтеграції Югославії.	18
3.	Сучасна історія країн Центрально-Східної Європи.	1. Польща у міжнародній політиці. 2. «Мирне розлучення» Чехії і Словаччини. 3. Декомунізація суспільства в Болгарії. 4. Зовнішня політика Словенії. 5. Хорвато-сербський конфлікт і війна. 6. Проблема кордонів і міжнародного визнання Македонії. 7. Втручання міжнародного співтовариства в справу Боснії і Герцеговини. Дейтонські угоди. 8. Етнічні чистки у Косово. 9. Запровадження міжнародного контролю в Косово. 10. Придністровське питання.	33
4.	Усього годин		59

Матеріально-технічне забезпечення

Мультимедійне обладнання (комп'ютер/ноутбук, проєктор, інтерактивна дошка), доступ до мережі Інтернет, навчально-методичні матеріали (підручники, карти, історичні джерела, наукові публікації), платформи для дистанційного навчання (Moodle, Zoom), програми для підготовки презентацій.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Баран З., Кріль М. Історія Югославії. 1918-1990 рр. Текст лекцій. Львів, 1997.
2. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
3. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945 - 2002 рр.). Київ, 2004.
4. Гайдуков Л.Ф. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000 рр.): Підручник. К., 2001.
5. Гостюк М. Румунія: десять років реформ // Політика і час. 2001. №2. С. 37–42.
6. Держалюк М.С. Угорська революція 1956 року: причини, результати та уроки // Проблеми всесвітньої історії. 2017. №2. С. 110-137.
7. Держалюк М.С. Формування кордонів у Центрально-Східній Європі за наслідками Другої Світової війни // Сторінки воєнної історії України: Збірник наукових статей / НАН України. К. 2015. Вип. 17. С. 153-168.
8. Дильонгова Г. Історія Польщі. 1795-1990. Київ, 2007.
9. Дюрозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
10. Єлавіч Б. Історія Балкан ХХ століття. К., 2004.
11. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002.
12. Історія південних і західних слов'ян. Підручник. Київ, 1987.
13. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.
14. Кені П. Карнавал революції: Центральна Європа 1989 року. Київ, 2006.
15. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ - початок ХХІ ст.): Навчальний посібник. Київ, 2008.
16. Кріль М. Розпад югославської федерації та утворення нових держав на Балканах. Текст лекції. Львів, 1996.
17. Кріль М. Суспільно-політичний розвиток Словаччини 1945-1995. Текст лекцій. Львів, 1996.
18. Кріль М. Слов'янські країни наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.: трансформація суспільства. Дрогобич, 2008.
19. Мицик Л. М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–2007): навчальний посібник. К., 2008.
20. Палій О.А. Специфіка та наслідки інтеграції країн Балтії до євроатлантичних структур безпеки // Наукові записки. Політичні науки. 2002. Том 20. С. 55–60.
21. Політичні кризи та антитоталітарні рухи в країнах Східної Європи (50-80- ті роки ХХ ст.). Харків, 2000.

22. Постоловський Р.М., Пугач Є.П., Страшнюк С.Ю. Встановлення тоталітарних режимів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи (1944-1953). Хрестоматія для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів України. Харків, 2000.
23. Пугач Є. П. Встановлення тоталітарних режимів в Центральній та Південно-Східній Європі. Харків, 2008.
24. Пугач Є.П., Страшнюк С.Ю. Історія західних та південних слов'ян ХХ століття. Посібник. Харків, 1998.
25. Рудько С. О. Історія Центрально-Східної Європи. Навчально-методичний посібник з курсу. Острог, 2009.
26. Скриль С.А. Трансформація політичних систем Латвії, Литви та Естонії в умовах інтеграції в європейське співтовариство// Актуальні проблеми політики. 2015. Вип.54. С. 147–152.
27. Страшнюк С.Ю., Пугач Є.П. Політичні кризи та антитоталітарні рухи в країнах Східної Європи (50–80-ті роки ХХ ст.). Харків, 1998.
28. Тисменяну В. Поворот у політиці: Східна Європа від Сталіна до Гавела. Київ, 2003.
29. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007.
30. Юрченко О.А. Польське питання на Подсдамській конференції // Соціологія, політологія, історія: зб.наук.пр. К.: НАУ-друк, 2011. С. 125-130.
31. Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
32. Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки ХХ ст. Київ, 1997.
33. Яровий Я. І. Новітня історія Центральноєвропейських та балканських країн. ХХ століття. Київ, 2005.

Інформаційні ресурси в Інтернеті (відеоматеріали)

1. <https://youtu.be/mUn7yczBVSc>
Рейх проти Польщі: історія поділу Польщі
2. <https://youtu.be/CMOR3wpeNOA>
3. Останній цвях у труну комунізму
4. <https://youtu.be/fW3mBWMP4Qc>
Лех Валенса - революціонер...
5. <https://www.youtube.com/watch?v=Sbx0KoE-27I>
«Польща 1981 р.: військова хунта проти «Солідарності»
6. <https://tsn.ua/video/video-novini/polyaki-zgaduyut-chasi-ekonomichnoyi-shokovoyi-terapiyi.html>
«Поляки згадують часи економічної «шокової терапії»

7. <https://www.youtube.com/watch?v=ErTcPRg71f8>
«Vesna 68»
8. <https://youtu.be/hLXDy3X22vY>
Празька весна 1968 – намагання побудувати «соціалізм з людським обличчям»
9. <https://youtu.be/zBLGS6YfH7w>
«Празька весна»: як СРСР придушив Чехословаччину
10. <https://www.radiosvoboda.org/a/video/29435996.html>
1968: як СРСР придушив Празьку весну
11. <https://www.youtube.com/watch?v=WJ2QXVeFCrc>
Угорська революція 1956 р. («Граймо спокійно»)
12. <https://www.youtube.com/watch?v=hacVyawBPAg&t=10s>
Радянська імперія проти повстанців: придушення угорської революції
13. <https://www.youtube.com/watch?v=RTmOB98w-Rc>
Н. Чаушеску. Диктатори
14. <https://youtu.be/Zazr1T8eDe0>
Н. Чаушеску. Життя і смерть диктатора
15. https://www.youtube.com/watch?v=ey-3VRc_cwc
Зроблено в Європі. Румунія. Частина перша
16. <https://www.youtube.com/watch?v=CQ4RSvIHAfw>
Й. Броз Тіто. Диктатори
17. <https://youtu.be/zrXuS7kU0Sk>
Розпад Югославії: від соціалістичної республіки до незалежних націй
17. <https://www.youtube.com/watch?v=IhlcY6YbA&t=1s>
Маловідомі історії про найкривавіші Югославські війни ...
19. <https://www.youtube.com/watch?v=xibp1EVKx-A>
Е. Ходжа. Диктатори
20. <https://youtu.be/2gMHv5CLP3c>
Е. Ходжа. Останній день диктатора
21. <https://www.youtube.com/watch?v=vrLUD8JQf5A>
Як СРСР окупувало країни Балтії
22. <https://www.radiosvoboda.org/a/video-baltijskyj-shliakh/30124052.html>
Балтійський шлях до демократії – 30 років
23. <https://youtu.be/OgE8K0djc50>
Як з'явилися Литва, Латвія і Естонія